

Notat

Notat vedr. spildevandsrensning i det åbne land

1. Baggrund

Guldborgsund Kommune har bedt Advokatfirmaet Energi og Miljø om at besvare en række spørgsmål, som udvalgsmedlemmerne i kommunen har stillet til forvaltningen vedrørende meddelelsen af påbud om forbedret spildevandsrensning i det åbne land.

I det følgende beskrives de retlige rammer for meddelelsen af påbud kort i afsnit 2, hvorefter Guldborgsund Kommunes 7 konkrete spørgsmål besvares i afsnit 3.

2. De retlige rammer for meddelelsen af påbud om forbedret spildevandsrensning i det åbne land

2.1. Spildevandsplanen

Efter miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 1, udarbejder Guldborgsund Kommune en plan for bortskaffelse af spildevand i kommunen (spildevandsplanen). Spildevandsplan udarbejdes for at give en samlet oversigt over den eksisterende og planlagte spildevandshåndtering i kommunen.

Spildevandsplanen danner grundlaget for Guldborgsund Kommunes konkrete regulering (tilladelser, påbud og forbud) på spildevandsområdet, ligesom spildevandsplanen anvendes som kommunens administrationsgrundlag, som indeholder retningslinjer for sagsbehandlingen mv.

Desuden skaber spildevandsplanen et generelt overblik over den aktuelle situation og påtænkte planer/tiltag for de enkelte områder i kommunen på kortere og længere sigt.

Spildevandsplanens nærmere indhold fremgår af spildevandsbekendtgørelsen,¹ hvorefter en spildevandsplan, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1, nr. 7, blandt andet skal indeholde oplysninger om:

7) Eksisterende områder uden for kloakeringsområder, hvor der sker rensning svarende til et bestemt renseniveau, og planlagte områder uden for kloakeringsområder, hvor der skal ske rensning svarende til et bestemt renseniveau.

2.2. Påbud om forbedret spildevandsrensning

Miljøbeskyttelsesloven indeholder hjemmel til kommunens konkrete regulering på spildevandsområdet, herunder eksempelvis til meddelelse af udledningstilladelse efter § 28, stk. 1, eller påbud om forbedret spildevandsrensning efter § 30.

Ved påbud om forbedret spildevandsrensning i det åbne land efter miljøbeskyttelseslovens § 30, skal betingelserne i spildevandsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, nr. 1-3, være opfyldt, ligesom der skal fastsættes renskrav, der som minimum svarer til de i spildevandsplanen fastsatte for området, jf. spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 2.

Det er efter spildevandsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, en forudsætning for at meddele påbud om forbedret spildevandsrensning efter miljøbeskyttelseslovens § 30, at:

- 1) Ejendommens afløbsforhold og udledning skal være fastlagt.*
- 2) Ejendommens udledning skal bidrage til forurening af det omhandlede nedstrøms liggende vandområde.*
- 3) Der skal være dokumentation for, at det omhandlede nedstrøms liggende vandområde er forurenat af spildevand i et omfang, der gør, at det miljømål for vandområdet, der er fastsat i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke er opfyldt.*

Det er nærmere udmøntet i spildevandsvejledningens² pkt. 14.6, hvordan der skal forholdes til påbud om forbedret spildevandsrensning.

Kommunen fører ligeledes tilsyn med lovens overholdelse i medfør af § 65, og kan i den forbindelse meddele lovliggørelsespåbud efter lovens §§ 68-69.

¹ [Bekendtgørelse](#) nr. 1446 af 27. november 2025 om spildevandsplanen og spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4.

² Miljøstyrelsens [vejledning](#) nr. 28 af juni 2018, spildevandsvejledningen.

2.3. Generelt om kommunens dokumentationsbyrde i forbindelse med påbud om forbedret spildevandsrensning

Når der meddeles et påbud, følger det generelt af de forvaltningsretlige grund-sætninger, at der skal være hjemmel for påbuddet, samt at kommunen har pligt til at foretage en tilstrækkelig oplysning af sagen, førend kommunen kan træffe afgørelse, herunder udstede påbud.

Da det endvidere fremgår direkte af ordlyden af spildevandsbekendtgørelsens § 38, at der for udstedelse af påbud om forbedret spildevandsrensning efter miljøbeskyttelseslovens § 30 skal være visse forudsætninger opfyldt, påhviler det således kommunen at kunne dokumentere, at de pågældende forudsætninger er til stede, før et påbud udstedes, jf. også spildevandsvejledningens pkt. 14.6.1.

Fra retspraksis kan der henvises til Østre Landsrets domme af 29. oktober 2019 (optrykt i MAD 2019.254) og 5. februar 2025 (optrykt i MAD 2025.2), hvor kommunernes dokumentationsbyrde i begge tilfælde findes at være tilstrækkelig ud fra sagernes konkrete omstændigheder.

3. Guldborgsund Kommunes konkrete spørgsmål

3.1. Hjemmel for påbud

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Hvilken konkret bestemmelse i lovgivningen er hjemmel for at pålægge den enkelte lodsejer at etablere eller betale for den pågældende spildevandsløsning?

Besvarelse

Hjemlen for udstedelse af påbud om at betale for og etablere den enkelte lodsejers spildevandsløsning er miljøbeskyttelseslovens § 30, stk. 1.

Bestemmelsen udmøntes i spildevandsbekendtgørelsens § 38 for så vidt angår påbud om forbedret spildevandsrensning i det åbne land – men selve påbudshjemlen er miljøbeskyttelseslovens § 30.

I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt kommunen kan pålægge de berørte grundejere at betale for en spildevandsløsning, er hjemlen hertil også implicit miljøbeskyttelseslovens § 30, da den enkelte påbudsadressat selv skal betale udgifterne til påbuddets opfyldelse.

I de særlige tilfælde, hvor en ejendom med direkte udledning til recipient modtager et påbud om forbedret spildevandsrensning, er spildevandsselskabet forpligtet til at fremsende tilbud om et kontraktligt medlemskab af kloakforsyningen, jf. betalingslovens § 7a, således at grundejeren betaler almindeligt tilslutningsbidrag og løbende vandaflædningsbidrag frem for de faktiske omkostninger til spildevandsløsningens ændring. Grundejeren er ikke forpligtet til at antage tilbuddet.

3.2. Spildevandsplanens betydning

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Er forvaltningens opfattelse, at vedtagelsen af Tillæg 5 i sig selv giver hjemmel til at meddele påbud, eller kræves der en konkret afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 30?

Besvarelse

Spildevandsplanen udgør grundlaget for kommunens spildevandsplanlægning, men er alene bindende indadtil i forvaltningen. Allerede af denne årsag kan spildevandsplantillægget ikke udgøre en hjemmel for kommunens påbud.

Som beskrevet ovenfor i afsnit 2.1 danner spildevandsplanen grundlaget for kommunens konkrete regulering på spildevandsområdet, og udgør derfor også grundlaget for kommunens konkrete påbud om forbedret spildevandsrensning efter § 30.

Spildevandsplanen – og tillæg nr. 5 – er dermed ikke direkte bindende overfor de berørte grundejere, men tillægget skal udmøntes via påbud i de tilfælde, hvor grundejerne ikke selv foretager de nødvendige tiltag.

3.3. Den enkelte ejendom

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Har kommunen for hver enkelt ejendom fastlagt de faktiske afløbsforhold og den faktiske udledning, sådan som spildevandsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, nr. 1 kræver?

Besvarelse

Det er en konkret vurdering for hver enkelt ejendom, om kommunen har foretaget fornøden sagsoplysning og lagt vægt på de rigtige hensyn ved udstedelsen af et påbud.

I forhold til sager om forbedret spildevandsrensning i det åbne land lægges der dog i spildevandsvejledningens pkt. 14.6.1 vægt på, at undersøgelserne af forudsætningerne i bekendtgørelsens § 38, stk. 1, nr. 1-3, ikke nødvendigvis kræver en egentlig kortlægning ved fx sporstofundersøgelse eller et fysiske tilsynsbesøg, men i overvejende grad kan foretages på baggrund af eksisterende oplysninger, herunder eksempelvis i BBR, drænkort mv, hydrologiske vandomplande samt oplysninger, der indhentes/modtages fra grundejerne.

Dette understøttes også af de to afgørelser, der er henvist til ovenfor i afsnit 2.3.

3.4. Bidrag til forureningen

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Hvordan har kommunen dokumenteret, at den enkelte ejendom faktisk bidrager til forureningen af det relevante nedstrøms vandområde?

Besvarelse

Se besvarelsen af spørgsmål 3 i afsnit 3.3 ovenfor.

Det kan hertil endvidere bemærkes, at størrelsen af den enkelte ejendoms bidrag til forureningen af recipienten/vandområdet ikke er afgørende, da udgangspunktet efter miljøbeskyttelsesloven er, at ingen har ret til at forurene et vandområde. Der gælder derfor ikke krav om, at Guldborgsund Kommune skal kunne dokumentere de enkelte ejendomme forureningsbidrag ved konkrete målinger eller analyser, jf. også spildevandsvejledningens pkt. 14.6.1.

3.5. Bevisbyrden

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Er det kommunens opfattelse, at kommunen skal dokumentere, at ejendommen bidrager til forureningen, eller skal grundejeren dokumentere det modsatte?

Besvarelse

Det er en konkret vurdering for hver enkelt ejendom, om kommunen har foretaget fornøden sagsoplysning og lagt vægt på de rigtige hensyn ved udstedelsen af et påbud.

Det er kommunen, der har pligt til at oplyse en sag tilstrækkeligt, inden der træffes afgørelse, hvorfor det også er kommunen, der skal dokumentere, at forudsætningerne i spildevandsbekendtgørelsens § 38, stk. 1, nr. 1-3, er opfyldt.

3.6. Omfanget af dokumentation

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Hvilken konkret dokumentation har kommunen for den enkelte ejendoms bidrag til forureningen?

- målinger,
- registrering af udledning,
- drænkort,
- spildevandstilladelser,
- tilsyn,
- recipientundersøgelser,
- hydrauliske beregninger,
- modelberegninger.

Besvarelse

Det er vores vurdering, at hvis forvaltningen har fulgt kravene i spildevandsvejledningens pkt. 14.6.1 til dokumentation, jf. ovenfor i afsnit 3.3, vil der være en formodning for, at kommunen har løftet sin bevisbyrde tilstrækkeligt. Dette synes også at være udgangspunktet i retspraksis.

Udgangspunktet er dermed, at der kan lægges vægt på eksisterende oplysninger i BBR, kortmateriale samt oplysninger, der modtages fra grundejeren, medmindre dette materiale *undtagelsesvist* i konkrete tilfælde ikke vurderes at være tilstrækkeligt til at kunne fastlægge en ejendoms afløbsforhold i praksis.

3.7. Ukendt udledning

Guldborgsund Kommunes spørgsmål:

Hvordan kan kommunen meddele et påbud, hvis der er usikkerhed om, hvorvidt ejendommen faktisk udleder til det pågældende vandområde?

Besvarelse

Kommunen kan kun udstede et påbud, hvis kommunen kan dokumentere, at kravene i spildevandsbekendtgørelsens § 38 er opfyldte.

Hvis der ud fra det tilgængelige materiale i BBR, drænkort mv. samt oplysninger fra grundejeren stadig er reel tvivl om en ejendoms rette afløbsforhold, skal dette undersøges nærmere, inden der kan meddeles et påbud i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 30.

Disse undersøgelser kan variere afhængig af, hvad der konkret kan vurderes at være tilstrækkeligt for at kunne fastslå den pågældende ejendoms afløbsforhold, men kan eksempelvis bestå i tilsynsbesøg, sporstofundersøgelser eller lignende konkret fastlæggelse af forholdene i marken.

Aarhus, den 10. september 2026

Peter Nymann